

به ناوی خودای به خشندهو میهره بان

به ناوی گه نه وه

په رله مانی کوردستان - عیراق

پشت به حوکمی ههردوو برگی (1 و 5) له ماددهی (56) ی یاسای ژماره (1) ی سالی 1992 ی هه موار کراو، و له سهه داوای نه نجومه نی وهزیرانی هه ریم، په رله مانی کوردستان - عیراق له دانیهی ئاسایی ژماره (20) ی رۆژی 2010/6/28 بریاری دهرچوواندنی ئه م یاسایه ی دا:

یاسای ژماره (10) ی سالی 2010

یاسای وهزارهتی بازرگانی و پیشه سازی هه ریمی کوردستان - عیراق

ماددهی یه که م :

مه به ست له م زاروه و دهسته واژانهی خواره وه مانا کانی به رامبه ریانه بو مه به سستی ئه م یاسایه :

هه ریم : هه ریمی کوردستان - عیراق

وهزارهت: وزارهتی بازرگانی و پیشه سازی له هه ریم

وهزیر: وهزیری بازرگانی و پیشه سازی له هه ریم

ماددهی دووه م :

ئامانجی وهزارهت رهنگ ریژکردنی سیاسهتی بازرگانی و پیشه سازی گشتیه به مه به سستی وه دیهینی گه شه سهندنی ئابووری و کومه لایهتی له هه ریم و کار بو جیه جیکردنی ده کات و ههروه ها بو ئه وهش که به پیی هه ر یاسایه کی دیکه ی بهر کار له هه ریمدا بهر پسیورایهتی ده که ویت.

ئه رکه کانی وهزارهت

ماددهی سییه م :

وهزارهت ئه م ئه رکه و پسیورایه تیانهی خواره وه له پیئاوی به دیهینی ئامانجه کانییدا ده گرته ئه ستو: یه که م: پیشنیاز کردنی ریگی گونجاو بو لابرندی ئاستهنگ له بهردهم چالاکی بازرگانی له ریگی دانانی ستراتیژیته و پلان و بهرنامه ی گه شه سهندن و هاندانی هه نارده کردن و چاره سهه کردنی ئه و کاریگه رییه نیگه تیغانه ی له سهه ئابووری هه ریم هیه که له ئازاد کردنی بازرگانی دهره وه و له ریگی به به هیژ کردنی توانای کیبرکی له نیوان که رته کانی کارو به ره می نیشتمانیدا رووی داوه.

دووه م: ریگا دانان بو زمانکردنی چاودیری مافه کانی به کاربه ر و ئاماده کردنی یاسای پیویست بو پاراستنی به هاودهنگی له گه ل لایه نه پیوه ندیداره کاندای بو چاودیری کردنی نرخ له

بازارەکانی ناوڤۆدا و، رێکخستن و بەهێزکردنی ژینگەى کێپرکى و نەهێشتنى قورخکارى و ئىشى ترى خراپەکارى لە بازارگانیدا.

سێهەم: تۆمارکردن و چاودێرى کردنى چالاكى کۆمپانیا ناوڤۆى و بىانەکان و لقه کانىشيان و، چارەسەرکردنى کاروبارى برىکارنامە بازارگانەکان و تۆمارکردنىان لە هەرێمدا.

چوارەم: دروست کردن و بەرپۆهبردنى کۆگا و دامەزراره کانى ترى پىوست بە کارەکانى وهزارەت و بەکرێدان و بەکرێگرتنىان.

پنجەم: ئامادەکردن جىبه جىبکردنى ئەو بەرنامانەى که پىوستن بۆ کردنەوهى پىشانگا و بازارى ناوڤۆ و نىودەولتەى، و بەشداری کردن تىياندا بۆ زانىنى پەرەسەندنى نىودەولتەى بەرهمە بازارگانى و پىشەسازىه کانى جىهان.

شەشەم: ئامادەکردنى پلان و لىکۆلینەوهى سالانە و مامناوهندى و درىژخايەن بۆ پرۆژه پىشەسازىه کان، و لىکۆلینەوه لە سوودى ئابوورى و هونەرىيان و سەرپەرشتى ئەو پرۆژه و دامەزراره پىشەسازىيانە بە مەبهستى چاودێرى کردنىان و ئاراستەکردنىان، و هەلسەنگاندنى ئەنجامى پلانەکان لە رووى چەندى و جۆرىيه وه و بەشداریکردن لە ئامادەکردنى ياساى پىوست بۆ چاودێرى و گەشەپىدانىيان بە هاوکارى لە گەل لایەنە پەيوەندىدارەکاندا.

هەوتەم: کردنەوهى پرۆژهى پىشەسازىى و بازارگانى و پىدانى مۆلتەى دامەزراندنىان لە لایەن کەرتى تايهتەوه و هاندان و ئامادەکردنى ژینگەى لەبار بۆى و تا ياساى وهبەرھىنان بىگرىتەوه بۆ ئەوهى سوود لە دەرامەتى بەشەرى و سروشتى وهربىگىرت و بۆ چالاكى وهبەرھىنان و بەردار لە هەرێمدا بىگۆریت.

هەشتەم: پىدانى مۆلتە بۆ دامزراندنى ناوچەى پىشەسازى رىکخراو و هاندانى ئەم دەزگایانەو چاودێرى کردنىان بە هەماهەنگى لە گەل دەستەى گشتى ناوچە ئازادەکانى عىراق لە پىناو دروست کردنى ناوچەى پىشەسازى و بازارگانى ئازاد لە هەرێم و سەرپەرشتىکردن و پىشخستن و کاراکردنى رۆلى و ئامادەکردنى ياساى پىوست بۆ وهديھىنانى.

نۆهەم: هەماهەنگى لە گەل وهزارەتى کشتوکال، بۆ پىشتىوانى کردن و هاندانى جوتىاران و لىکۆلینەوه لەسەر چۆنىەتى بەکارھىنانى بەرھەمى کشتوکال وهك ماددەى کەرەسە لە کەرتە کانى پىشەسازىداو بۆ بەربوومى پىشەسازى خۆمالى که بۆ بەکارھىنانى خۆمالى و هەناردەکردنى بۆ دەرەوه بگۆردى.

دەيەم: هاندانى پىشتىگرى هەردوو کەرتى بازارگانى و پىشەسازى و کاراکردنى رۆلى بانکه بازارگانى و پىشەسازىه کان بۆ پالپىشتى کردنى پرۆژه بازارگانى و پىشەسازىه کان، بە تايهتەى پرۆژه بچووک و مامناوهندىه کان و، چالاککردنى رۆلە کەى.

یازدهم: رېځخستنی میکانیزمی پاراستنی مؤلکایه تی هزری بازرگانی و پیشه‌سازی و پیدانی نیشان‌ه‌ی ناسینه‌وه (العلامات الفارقة) وره‌سم ونمونه‌ی دروستکراوه‌که و بروانامه‌ی داهینان (براهه‌الاختراع).

دوازدهم: خوئاناماده‌کردن بۆ به‌ستنی رېځکه‌وتنامه‌ی پیوست بۆ جیبه‌جینکردنی سیاستی ئابووری هه‌ریم له‌ بواری بازرگانی ناوڅو و ده‌رکیدا و، قولکردنی په‌یوه‌ندیه‌کان له‌گه‌ل سه‌رچاوه‌کانی گه‌شه‌پیدانی ته‌کنولوژیدا، له‌ سنووری ئه‌وه‌ده‌سه‌لانه‌ی که‌ده‌ستوری عیراق به‌هه‌ریمی داوه.

سیزدهم: نویندراپه‌تی کردنی هه‌ریم له‌ به‌رده‌م ده‌سه‌لاتی فیدرالی له‌ کاتی مؤرکردنی رېځکه‌وتنامه و گریه‌ست که‌مؤرکی ئابووری و بازرگانی و پیشه‌سازیان هه‌یه و به‌هیز کردنی رۆلی هه‌ریم و پارستنی به‌رژه‌وه‌ندیه‌کانی به‌پی‌یاسا و به‌ره‌زامه‌ندی نه‌نجومه‌نی وه‌زیران.

چواردهم: ناماده‌کردنی پروژه‌ی یاسای پیوست بۆ به‌شداریکردن له‌ چاککردنی که‌ش وه‌ه‌وای وه‌به‌ره‌یتان و ئاسانکردنی خزمه‌تی وه‌به‌ره‌یتان و دارشتنی به‌نامه‌وه‌، هاندانی وه‌به‌ره‌ینه‌ری ناوڅو و راکیشانی وه‌به‌ره‌یتانی بیانی به‌هاوکاری و هه‌ماهه‌نگی له‌گه‌ل ده‌سته‌ی وه‌به‌ره‌یتان.

پانزدهم: به‌شداری کردن له‌گه‌ل لایه‌نه‌په‌یوه‌ندی‌داره‌کان بۆ دامه‌زراندنی سیسته‌میکی ته‌واوکاری باش به‌نامنجی به‌دیپه‌یتانی کاری چاودیریکردنی هونه‌ری له‌سه‌رهاورده و هه‌نارده‌وه‌ به‌دواداچوونی جوړی به‌ره‌می پیشه‌سازی ناوڅویی که‌له‌گه‌ل مواسه‌فاتی باوه‌رپینکراوی جیهانیدا بگونجی و پیشکه‌ش کردنی ئاموژگاری و رینوینی له‌ پیناو چاککردنی جوړی به‌ره‌م و گه‌شه‌پیدانی کاره‌کانی به‌ره‌مه‌یتان و که‌مکردنه‌وه‌ی تیچوونه‌که‌ی و به‌کاره‌یتانی ئامیری تازه‌بابه‌ت تیایدا.

شازدهم: په‌ره‌پیدان و چاکترکردنی جوړی ئه‌وه‌خزمه‌تانه‌ی که‌وه‌زاره‌ت پیشکه‌شی هاوولاتیانی ده‌کات له‌ رینگای وه‌رگرتنی (تسبی) شیوازی نوی له‌ بواری به‌رپوه‌بردن و، سوود وه‌رگرتن له‌ ته‌کنولوژیای زانیاری له‌ رینگای وه‌رگرتنی (تسبی) ته‌کنیکی سیسته‌مه‌کانی حکومه‌تی ئه‌لیکترۆنی بۆ ئه‌وه‌ی په‌یوه‌ندی وه‌زاره‌ت له‌گه‌ل هاوبه‌شه‌کانی و هاوولاتیانیشدا کارا بییت، وچاککردن و ئاسانکردنی چاره‌کردن و ریکاره‌کانی مامه‌له‌کردن و دامه‌زراندنی بنه‌ماکانی زانیاری به‌شیوه‌یه‌ک که‌جوړی ئه‌دای وه‌زاره‌ته‌که‌باشتر بکات و، ژینگه‌ی پیوست بۆ گه‌شه‌کردنی ئابووری هه‌ریم فه‌راهه‌م بکات.

حه‌فده‌م: هه‌ماهه‌نگی و هاوکاری کردن له‌گه‌ل ژووره‌کانی بازرگانی و پیشه‌سازی به‌جوړیک که‌خزمه‌تی وه‌دیپه‌یتانی نامانجه‌کانی وه‌زاره‌ت له‌خزمه‌ت کردنی هه‌ردوو که‌رتی پیشه‌سازی و بازرگانی له‌هه‌ریمدا بکات.

پیکهاته کانی و وزارت

ماددهی چوارهم :

وزارت له مانه‌ی خواره‌وه پیک دیت:

یه کهم: وزیر: سه‌رۆکی بالای و وزارت ته‌که‌یه‌و به‌رپرسی کاره‌کانیه‌تی و سیاسه‌ته‌که‌ی ئاراسته ده‌کات و سه‌رپهرشتی و چاودیری ده‌کات و هه‌موو بریارو فه‌رمان و رینماییه‌ک که په‌یوه‌ندی به‌ ئه‌رکی و وزارت و پیکهاته‌و ده‌سه‌لات و کاروباره‌کانی دیکه‌ی هونه‌ری و دارایی و کارگیری و ریکخسته‌وه هه‌بی، به‌ پیی حوکمه‌کانی یاسا له‌وه‌وه ده‌رده‌چن و، له‌به‌رده‌م ئه‌نجومه‌نی و هه‌زیراندا به‌رپرسه، چونکه‌ خۆی ئه‌ندامیکی هاو‌کاریه‌تی و بۆی هه‌یه هه‌ندیک له‌ ده‌سه‌لاته‌کانی به‌بریکارانی و وزارت یان به‌ریوه‌به‌ره‌گشتیه‌کان یاخود ئه‌وه‌ی له‌ناو و وزارتدا به‌شیایوی ده‌زانیت، به‌سپیری.

دوهم: هه‌ردوو بریکاری و وزارت:

أ- بریکاری و وزارت بۆ کاروباری بازرگانی:

له‌ ئاراسته‌کردنی و وزارتدا هاو‌کاری و هه‌زیر ده‌کات و سه‌رپهرشتی ئه‌و کاروبارانه‌ ده‌کات که به‌ چالاکی بازرگانیه‌وه تاییه‌تن، ئه‌و ده‌سه‌لاتانه‌ش که و هه‌زیر پیی ده‌سپیری.

ب- بریکاری و وزارت بۆ کاروباری پیشه‌سازی:

له‌ ئاراسته‌کردنی و وزارتدا هاو‌کاری و هه‌زیر ده‌کات و سه‌رپهرشتی ئه‌و کاروبارانه‌ ده‌کات که به‌ چالاکی پیشه‌سازییه‌وه تاییه‌تن و، ئه‌و ده‌سه‌لاتانه‌ش که و هه‌زیر پیی ده‌سپیری.

سیهم: نووسینگه‌ی و هه‌زیر:

به‌و و هه‌زیره‌وه به‌نده و فه‌رمانبه‌ریک به‌ پله‌ی به‌ریوه‌به‌ر سه‌رۆکایه‌تی ده‌کات و به‌ریوه‌ی ده‌بات که بر‌وانامه‌ی سه‌ره‌تایی زانکۆی به‌ ده‌سته‌یابی و ژماره‌یه‌ک فه‌رمانبه‌ر یارمه‌تی ده‌ده‌ن.

چوارهم: نووسینگه‌ی هه‌ردوو بریکارانی و وزارت:

هه‌ر نووسینگه‌یه‌ک فه‌رمانبه‌ریک به‌ پله‌ی به‌ریوه‌به‌ر به‌ریوه‌ی ده‌بات که بر‌وانامه‌ی سه‌ره‌تایی زانکۆی به‌ده‌ست هه‌یابی و ژماره‌یه‌ک فه‌رمانبه‌ر یارمه‌تی ده‌ده‌ن.

پنجهم: راویژ کاران:

ژماره‌یان له‌ چوار تیناپه‌ریت و ده‌بی هه‌لگری بر‌وانامه‌ی سه‌ره‌تایی زانکۆ بن و شاره‌زایی و کارکردنیان بۆ ماوه‌یه‌ک هه‌بی که له‌ ده‌ سال که‌متر نه‌بی.

شه‌شم: به‌ریوه‌به‌رایه‌تیه‌ گشتی یه‌کان:

ئهم به‌ریوه‌به‌رایه‌تیه‌ گشتیانه‌ی خواره‌وه به‌ و وزارت ته‌وه په‌یوه‌ستن، هه‌ریه‌که‌یان به‌ریوه‌به‌ریکی گشتی سه‌رۆکایه‌تی ده‌کات که بر‌وانامه‌ی سه‌ره‌تایی زانکۆی به‌ده‌ست هه‌یابی و به‌ ئه‌زمون و پسپۆر بی.

- 1- بهر یوه بهر ایه تی گشتی کاروباری دارایی و کارگیری.
- 2- بهر یوه بهر ایه تی گشتی بازرگانی.
- 3- بهر یوه بهر ایه تی گشتی گه شه پیدانی پیشه سازی.
- 4- بهر یوه بهر ایه تی گشتی تو مار کردنی کو مپانیا کان.
- 5- بهر یوه بهر ایه تی گشتی پلاندانان و به دوا داجوون.

حهو ته م: أ - نه نجومه نی راویژ کاری و وزارت: نه نجومه نی راویژ کاری و وزارت له مانه پیک دیت:

- 1- وهزیر / سه رو کی نه نجومه نه که یه.
- 2- ههردوو بریکاری و وزارت / نه ندامن.
- 3- راویژ کارانی و وزارت / نه ندامن.
- 4- بهر یوه بهر ه گشتیه کان / نه ندامن.
- 5- وهزیر بوی هه یه هه ر که سیکی شاره زا که له ناوه وهی و وزارت یان دهر وهی به گونجاوی بزانی له کاتی پیوستدا بو به شداری کردن له کو بو ونه وه کانی نه نجومه ن بانگی بکات به بی نه وهی مافی دهنگدانی هه بی.

ب - نه نجومه ن به گفتو گو کردن و هه لسه نگانندی چالا کیه کانی و وزارت تایهت ده بی و لی کولینه وه له ریگا کانی سه رخستی نه ر که که ی و پیشکه ش کردنی پیشنیاری گونجاو بو چاره سه ر کردنی نه وه گیر گرفت و کو سپانه ی که رهنگه روو بهرووی ببنه وه نه نجام ده دات.

مادده ی پینجه م:

وهزیر بوی هه یه گریه ست له گه ل که سانی ئاسایی و معنهوی خاوه ن شاره زایی و پسپور له ناوه وه و دهر وهی هه ری م بکات بو نه نجامدانی نه وه کارو پابه ندیه کانیان که پیمان ده سپردری بو ماوه یه که که به گونجاوی ده زانی و، نه مهش بو مه بهستی به دیهینانی ئامانجه کانی و وزارت و ماف و نه ر که کانیان له لایه ن وهزیره وه به ره زامه ندی نه نجومه نی وهزیران ده ستیشان ده کری.

حوکه کو تاییه کان

مادده ی شه شه م:

یه که م: به پیرو نه ر که و پسپور ایه تی پیکهاته کانی و وزارت ده ست نیشان ده کری .
دووه م: وهزیر بوی هه یه ری نمایی پیویست بو ئاسان کردنی جیه جی کردنی حوکه کانی نه م یاسایه دهر بچوینی .

سیه م: وهزیر بوی هه یه بهر یوه بهر ایه تی یان بهش یان هوبه له ناو پیکهاته کانی و وزارت به پی پیوستی کاره کانی له نوی دامه زرینی یان لیکی بدات یان هه لی بوه شینینه وه.

مادده ی حهو ته م:

یه که م: کار به هیچ ده قیک ناکری پیچه وانهی حوکه کانی نه م یاسایه بیست .
دووه م: یاسای و وزارت پی شه سازی ژماره (11) ی سالی (2006) و یاسای و وزارت پی بازرگانی ژماره (13) ی سالی (2006) هه لده وه شینینه وه.

ماددهی ههشتهم:

ماف و پابهندی و کهل و پهل و میلاکاتی ههردوو و ههزارهتی بازرگانی و پیشهسازی ههلوهشاوه بو و ههزارهت دهگهپیتتهوه.

ماددهی نۆیهم:

پۆیسته لهسهه ئهئجومهنی و ههزیران و لایهنه پهیههئیدارهکان حوکمهکانی ئهه یاسایه جییهجی بکهه.

ماددهی دهیهم:

ئهه یاسایه له رۆژی دههچوونیهوه جییهجی دهکری و لههروژنامهی فهومی (وهقایی کوردستان) دا بلاو دهکریتهوه.

محمد قادر عبدالله

(د. کهمال کهرکوکی)

سهروکی پههلهمانی کوردستان - عیراق

هۆیه پۆیستهکانی دههچوواندنی

لهبهه تازه دروستبوونی و ههزارهتی بازرگانی و پیشهسازی له هههیمی کوردستان دوای لیكدانی ههردوو و ههزارهتی بازرگانی و پیشهسازی و له پیناو دهسنيشان کردنی پیکهاته و ئامانج و ئههکهکانی به شیوهیهک که گهشهسهندنی ئابووری و کۆمهلایهتی بهپیی سیاسهتی بازرگانی و پیشهسازی بو هههیمی کوردستان و هدی بهینی، به پۆیست زانرا یاسایهکی تایبهت دهههکری که ئهوانهی له پیشهوه هاتوو بهدی بهینی، بویه ئهه یاسایه دههچویندرا.

تیپینی: ئهه یاسایه بههیریاری ژماره 14 ی سالی 2010 لهلایهه بههریژ سهروکی هههیمی کوردستانهوه دههچوینرا.